

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ З ІНШИМИ СУБ'ЄКТАМИ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Роман Борисович ДЗЮБА,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Основу правового регулювання взаємодії Служби безпеки України з іншими суб'єктами правоохоронної діяльності складають нормативно-правові акти різної юридичної сили, серед яких важливу роль відіграють документи міжнародного характеру: угоди, конвенції, декларації тощо. В своєму масиві останні поділяються на дві групи: 1) документи про фундаментальні права людини, на утвердження та захист яких направлено взаємодію; 2) міжнародні документи в сфері правоохоронної діяльності, які регулюють внутрішні стандарти дії національного сектору боротьби із правопорушеннями.

Першу групу складають документи в сфері регулювання прав людини Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) та Ради Європи. Зокрема, Загальна декларація прав людини ООН від 10.12.1948 проголошує: всі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах. Кожна людина, для визначення її прав і обов'язків і для встановлення обґрунтованості пред'явленого їй кримінального обвинувачення, має право, на основі повної рівності, на те, щоб її справа була розглянута прилюдно і з додержанням усіх вимог справедливості незалежним і безстороннім судом. Кожний обвинувачений у вчиненні злочину, має право вважатися невинною доти, поки їй винність не буде встановлена в законному порядку шляхом прилюдного судового розгляду, при якому їй забезпечують усі можливості для захисту. Ніхто не може бути засуджений за злочин на підставі вчинення будь-якого діяння або за бездіяльність, які під час їх вчинення не становили злочину за національними законами або за міжнародним правом. Не може також накладатись покарання тяжче від того, яке могло бути застосоване на час вчинення злочину. Ніхто не може зазнавати безпідставного втручання у його особисте і сімейне життя, безпідставного посягання на недоторканність його житла, тайну його кореспонденції або на його честь і репутацію. Кожна людина має право на захист закону від такого втручання або таких посягань [1].

Відповідно до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 кожен має право на свободу та особисту недоторканність. Нікого не може бути позбавлено свободи, крім таких випадків і відповідно до процедури, встановленої законом: а) законне ув'язнення особи після засудження її компетентним судом; б) законний арешт або затримання особи за невиконання законного припису суду або для забезпечення виконання будь-якого обов'язку, встановленого законом; с) законний арешт або затримання особи, здійснене з метою допровадження її до компетентного судового органу за наявності обґрунтованої підозри у вчиненні нею

правопорушення, або якщо обґрунтовано вважається необхідним запобігти вчиненню нею правопорушення чи її втечі після його вчинення; d) затримання неповнолітнього на підставі законного рішення з метою застосування наглядових заходів виховного характеру або законне затримання неповнолітнього з метою допровадження його до компетентного органу; e) законне затримання осіб для запобігання поширенню інфекційних захворювань, законне затримання психічнохворих, алкоголіків або наркоманів чи бродяг; f) законний арешт або затримання особи з метою запобігання її недозволеному в'їзду в країну чи особи, щодо якої провадиться процедура депортації або екстрадиції. Кожен, кого заарештовано або затримано має негайно постати перед суддею чи іншою посадовою особою, якій закон надає право здійснювати судову владу, і йому має бути забезпечено розгляд справи судом упродовж розумного строку або звільнення під час провадження. Таке звільнення може бути обумовлене гарантіями з'явитися на судові засідання [2].

Прикладом другої групи міжнародних нормативно-правових актів є документи присвячені міжнародному співробітництву з протидії терористичній діяльності, що входить в перелік основних завдань роботи органів і підрозділів СБУ, а саме: Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом від 27.01.1977 №ETS/N90, Міжнародна конвенція про боротьбу з бомбовим тероризмом від 15.12.1997, Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму від 09.12.1999. Незважаючи на те, що більша частина положень представлених актів регулює механізм співпраці України та іноземних партнерів в запобіганні, профілактики, припиненні тероризму, в кожному з них на нашу державу покладається обов'язок вчинення будь-якого кола необхідних заходів та засобів для притягнення фізичних та юридичних осіб до юридичної відповідальності за чинення чи пособництво в терористичній діяльності, що включає в себе, у тому числі, організацію внутрішньої взаємодії правоохоронних органів [3; 4; 5].

Відмітити також варто Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності від 15.11.2000. За її положеннями злочин носить транснаціональний характер, якщо: a) він вчинений у більш ніж одній державі; b) він вчинений в одній державі, але істотна частина його підготовки, планування, керівництва або контролю має місце в іншій державі; c) він вчинений в одній державі, але за участю організованої злочинної групи, яка здійснює злочинну діяльність у більш ніж одній державі; d) він вчинений в одній державі, але його істотні наслідки мають місце в іншій державі [6].

За статтею 31 Конвенції Держави-учасниці документу зобов'язуються відповідно до основних принципів свого внутрішнього законодавства, скорочувати існуючі чи майбутні можливості для організованих злочинних груп діяти на законних ринках при використанні доходів від злочинів, за допомогою вжиття належних законодавчих, адміністративних або інших заходів. Такі заходи повинні зосереджуватися на: a) зміцненні співробітництва між правоохоронними органами чи органами прокуратури і відповідними приватними організаціями, у тому числі з різних секторів економіки; b) сприянні розробці стандартів і процедур, призначених для забезпечення

сумлінності в роботі публічних і відповідних приватних організацій, а також кодексів поведінки для представників відповідних професій, зокрема адвокатів, нотаріусів, консультантів з питань оподаткування і бухгалтерів; с) попередженні зловживань з боку організованих злочинних груп процедурами торгів, що проводяться публічними органами, і субсидіями та ліцензіями, що видаються публічними органами для здійснення комерційної діяльності; d) попередженні зловживань з боку організованих злочинних груп юридичними особами; такі заходи можуть включати: i) створення публічного реєстру юридичних і фізичних осіб, що беруть участь у заснуванні юридичних осіб, керуванні ними і їхньому фінансуванні; ii) створення можливості позбавлення за рішенням суду чи за допомогою інших належних способів на розумний період часу осіб, засуджених за злочини, що охоплюються Конвенцією, права займати посади керівників юридичних осіб, зареєстрованих у межах їхньої юрисдикції; iii) створення національного реєстру осіб, позбавлених права займати посади керівників юридичних осіб; iv) обмін інформацією, що міститься в реєстрах [6].

Тож, проведений аналіз дає можливість підкреслити особливу роль в системі правових засад взаємодії Служби безпеки України з іншими суб'єктами правоохоронної діяльності міжнародних документів, які закріплюють основоположні людські права та свободи, гарантії дотримання прав і свобод людини у відносинах із правоохоронними органами, а також стандарти реагування на окремі види суспільно-небезпечних діянь, їх припинення національними уповноваженими відомствами, в тому числі, у взаємодії.

Список використаних джерел:

1. Загальна декларація прав людини: декларація, міжнародний документ від 10.12.1948. Офіційний вісник України. 2008. №93. Ст.3103.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини): конвенція, міжнародний документ від 04.11.1950. Офіційний вісник України. 1998. №13. Ст.270.
3. Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом: конвенція від 27.01.1977 ETSN90. Офіційний вісник України. 2006. №14. Ст.1055.
4. Міжнародна конвенція про боротьбу з бомбовим тероризмом: конвенція від 15.12.1997. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_374.
5. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму: конвенція від 09.12.1999. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_518.
6. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності: конвенція, міжнародний документ від 15.11.2000. Офіційний вісник України. 2006. №14. Ст.1056.